

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Zdeňka Kühna, soudce Ondřeje Mrákoty a soudkyně Michaely Bejčkové v právní věci žalobce: **K. H.**, zast. Mgr. Ladislavem Bártou, advokátem se sídlem Purkyňova 6, Ostrava, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 10. 8. 2018, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 6. 2019, čj. 18 Ad 32/2018-59,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

[1] Žalovaná rozhodnutím ze dne 26. 4. 2018 přiznala žalobci od 13. 9. 2015 starobní důchod podle § 29 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve výši 10 587 Kč měsíčně. Proti tomuto rozhodnutí se žalobce bránil námitkami, které žalovaná zamítla rozhodnutím ze dne 10. 8. 2018. Předmětem sporu mezi žalobcem a žalovanou je jen to, zda mu do vyměřovacího základu měla být započtena též renta, náhrada za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti vyplácená od roku 1975 do listopadu 2017. Žalovaná dospěla k závěru, že náhrada byla vyplácena podle zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, nebyla tedy poskytována jako náhrada za ztrátu na výdělku podle zákoníku práce. Nelze ji proto zohlednit pro výpočet starobního důchodu žalobce.

[2] Se závěrem žalované se ztotožnil též krajský soud, který žalobu podanou proti rozhodnutí žalované zamítl. Z § 37 odst. 2 písm. a) zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, plyne, že zaměstnavatel vede evidenci o náhradách za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti náležejících za pracovní úraz (nemoc z povolání), které vyplácí, a vystavuje občanům potvrzení o době a důvodu poskytování těchto náhrad. Tato norma tedy svědčí pro názor žalované, podle něhož lze pro účely výpočtu ročního vyměřovacího základu zahrnout jen takové náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti, které byly pojištěnci vypláceny za pracovní úraz či nemoc z povolání na základě nároku vyplývajícího z pracovněprávních předpisů.

[3] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (stěžovatel) včasnou kasační stížnost z důvodu dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. V ní polemizuje s výkladem § 37 odst. 2 písm. a) zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, jak ho provedl krajský soud. Z této normy plyne jen evidenční povinnost zaměstnavatele, nikoliv povinnost rozlišovat mezináhradou za ztrátu na výdělků poskytovanou zaměstnavatelem dle pracovněprávních předpisů a náhradou z titulu odpovědnosti za škodu dle § 447 starého občanského zákoníku.

[4] Žalovaná se ve vyjádření ztotožňuje s napadeným rozsudkem a navrhuje kasační stížnost zamítnout. Rozvádí jednotlivé zákonné normy, z nichž plyne správnost výkladu žalované a krajského soudu.

[5] Kasační stížnost není důvodná.

[6] V nynějším případě není sporu, že stěžovatel utrpěl zranění při dopravní nehodě, k níž došlo dne 21. 5. 1974. Po skončení pracovní neschopnosti pobíral nikoliv náhradu za ztrátu na výdělků podle zákoníku práce, ale náhradu zajišťovanou mu pojišťovnou z pojistné smlouvy zákonného pojištění motorového vozidla, jehož provozem byla stěžovateli způsobena škoda při dopravní nehodě, podle § 447 starého občanského zákoníku.

[7] Stěžovatel má pravdu, že z § 37 odst. 2 písm. a) zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení vsutku plyne jen povinnost zaměstnavatele vést evidenci o náhradách za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti náležejících za pracovní úraz (nemoc z povolání), respektive povinnost vystavit potvrzení o době a důvodu poskytování těchto náhrad. Krajský soud tedy svůj právní závěr odůvodnil nedostatečně. Žalovaná však v rozhodnutí založila stejný právní závěr též na dalších zákonných ustanoveních.

[8] Podle § 11 odst. 2 písm. d) vyhlášky federálního ministerstva práce a sociálních věcí č. 149/1988 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení, ve znění do 31. 12. 1995, jsou hrubými výdělky též náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti náležející za pracovní úraz (nemoc z povolání)²³⁾ (pozn. č. 23 směřovala na § 195 zákona č. 65/1965 Sb., zákoníku práce). Podle § 11a téže vyhlášky hrubým výdělkem po 31. prosinci 1992 je vyměřovací základ pro stanovení pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti; ustanovení § 11 odst. 2 zde platilo obdobně. Ustanovení § 16 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění výslovně stanoví, že do *vyměřovacího základu pojištěnce za dobu po 31. prosinci 1995 se pro účely stanovení ročního vyměřovacího základu zahrnuje též náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti náležející za pracovní úraz (nemoc z povolání)*¹⁸⁾. Poznámka pod čarou č. 18 směřovala na § 195 a § 206 odst. 2 zákoníku práce (zákon č. 65/1965 Sb.).

[9] Podle § 447 odst. 1 starého občanského zákoníku platilo, že *náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebo při invaliditě činí rozdíl mezi průměrným výdělkem před poškozením a výdělkem dosahovaným po poškození s připočtením případného invalidního důchodu nebo částečného invalidního důchodu*. Podle § 195 odst. 1 starého zákoníku práce, ve znění do 31. 12. 1988, [n]áhrada za ztrátu na výdělků po skončení

pokračování

pracovní neschopnosti nebo při uznání plné (částečné) invalidity se poskytne pracovníku v takové výši, aby spolu s jeho výdělkem po pracovním úrazu nebo po zjištění nemoci z povolání s připočtením případného invalidního nebo částečného invalidního důchodu poskytovaného z téhož důvodu se rovnala jeho průměrnému výdělku před vznikem škody.

[10] NSS souhlasí se žalovanou, že pro účely důchodového pojištění nejsou nároky podle občanského zákoníku a podle zákoníku práce vzájemně zaměnitelné. Předpisy důchodového pojištění, cit. v bodě [8] shora, výslovně hovoří o náhradě za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti *náležící za pracovní úraz (nemoc z povolání)*. Tyto náhrady upravuje § 195 starého zákoníku práce. Naproti tomu náhrady podle § 447 odst. 1 starého občanského zákoníku o žádném pracovním úrazu nebo nemoci z povolání nehovoří. Zatímco pro zákoník práce byl pracovní úraz (nebo nemoc z povolání) klíčovou právní skutečností (protiprávním stavem), z hlediska občanského zákoníku nebyl pracovní úraz jakkoliv právně významnou skutečností. Ostatně občanskoprávní plnění, alespoň dle obsahu spisu, získal stěžovatel z titulu odpovědnosti provozovatele vozidla za škodu vyvolanou zvláštní povahou tohoto provozu podle § 427 násl. starého občanského zákoníku, ve znění do 31. 12. 1991. Zde byla právní skutečností zakládající odpovědnost provozovatele škoda vyvolaná zvláštní povahou tohoto provozu (typicky tedy dopravní nehodou, jak tomu bylo v nynějším případě).

[11] Argument jazykovým výkladem předpisů důchodového pojištění, které výslovně hovoří o pracovním úrazu (nemoci z povolání), lze podpořit též argumentem záměrem historického zákonodárce. Všechny v bodě [8] shora cit. normy jsou spojeny s poznámkou pod čarou, odkazující na § 195 starého zákoníku práce. Jakkoliv poznámky pod čarou nejsou normativní, přesněji závaznou součástí pravidla chování [nález ÚS ze dne 30. 11. 1999, sp. zn. II. ÚS 485/98 (N 173/16 SbNU 259), na s. 263], nelze je ignorovat. Představují významnou indicii o záměru historického zákonodárce. Proto jsou i tyto poznámky ve spojení s dalšími právními argumenty interpretační pomůckou [tak již nález ze dne 22. 10. 1996, sp. zn. III. ÚS 277/96 (N 109/6 SbNU 285), srov. též rozsudky NSS ze dne 18. 10. 2012, čj. 1 Ao 3/2011-229, body 87 násl., nebo ze dne 19. 2. 2009, čj. 1 Afs 15/2009-105, č. 1837/2009 Sb. NSS, body 37 a 38]. V nynějším případě poznámky podporují jasný text zákona o důchodovém pojištění, respektive dříve vyhlášky č. 149/1988 Sb.

[12] Krajským soudem vyzdvižený § 37 odst. 2 písm. a) zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, dle něhož zaměstnavatel vede evidenci o náhradách za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti *náležících za pracovní úraz (nemoc z povolání)* a vystavuje občanům potvrzení o době a důvodu poskytování těchto náhrad a o výši těchto náhrad vyplacených v jednotlivých kalendářních letech, proto nutno číst v kontextu norem právě uvedených. Ust. § 37 odst. 2 písm. a) zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, svou povahou evidenční, samo o sobě jistě nemůže vyloučit občanskoprávní plnění z vyměřovacího základu pojištěnce. Nicméně právě uvedený výčet ustanovení, před rokem 1996 vyhláška č. 149/1988 Sb., od roku 1996 pak § 16 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění, jasně do vyměřovacího základu podřazují jen a pouze pracovněprávní náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti, kde rozhodující právní skutečností pro vznik nároku byl pracovní úraz nebo nemoc z povolání.

[13] Pokud tedy stěžovateli byly náhrady vypláceny v režimu starého občanského zákoníku, konkrétně z titulu odpovědnosti provozovatele vozidla, jehož provozem byla stěžovateli způsobena škoda při dopravní nehodě (což stěžovatel v kasační stížnosti nijak nezpochybňuje), nelze takováto plnění podřadit pod vyměřovací základ stěžovatele.

[14] NSS proto zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta poslední s. ř. s.).

[15] O náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch; žalované náklady řízení nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. ledna 2020

Zdeněk Kühn
předseda senátu